

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 103. ANULU XVIII.

Telegrafulu eae de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Pronuntemiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adredate catre expeditura. Pretulu pronuntemiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe anu anu 8 fl. era pe jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inscratoale se plateacu pentru intru ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 31 Decembrie (12 Ianuarie) 1870/1.

Cu numerulu acest'a se incheia abonamentulu pre anulu 1870.

La incheierea anului.

De multu nu a inscrisu istoria in paginile sele unu anu atatu de avutu de eveneminte si fatalitati cum a fostu celu espiratu. Si ore victimele cele mari ce s'au sacrificatu cu atat'a largitudine voru aduce vre-unu bine pentru omenime? Sementi'a resbeloru a fostu decandu le cunoște lumea funesta pentru omenime; pacea a fostu binefacatori'a carea a adusu bunetatile pre pamentu, si de aceea si angerii, cari vesteau pastoriloru venirea mantuitoriului lumii pre pamentu, in cantarea loru laudapacea, fic'a invetiaturiloru mantuitoarie, ce aveau sa se inlocuiasca pre pamentu.

Unu resbelu necalculatu si necalculabilu s'a escatu pre la mijloculu anului, din care mai avemu numai putiene momente inca. Unu resbelu intre cele dintai natii a le pamentulu, si acelu resbelu se continua preste pragulu anului in care vomu intra. Elu a devastatu Franci'a in mare parte de omeni si de avere, a sfermatu sate, orasie si cetati tari si e in ajunu de a cuceri pre cetatea lumii, dupa cum o numescu nuii, Parisulu; dara acestu resbelu nu mai putienu a dusu sutele de mii din florea barbatiloru germani pre campulu de lupta, unde aceste bratie, ce puteau folosi omenimei, ocupandu-se cu lucrari de ale pacei, sangera si moru de rani, de bola, de strapatie, in detrimentulu societatiiei intregi; dara averea cea multa ce o consuma resbelulu si carea aru pute fi mai bine, mai cu succesu, folosita spre desvoltarea civilisatoarie, unde e socotita? pentru ca negresitu e o parte considerabila, carea ca mijloce spre inaintarea industriei si a scientieloru putea fi intrebuintiata acasa, dara nu in strainetate spre destructiune.

Unu resultatu, ni se proocesse, ca va nasce acestu saturnu de anu mancatoriu de omeni si de statea lucruri omenesci, si acest'a este o Germani'a mare cu unu imperatu in frunte.

Anulu espiratu a consumatu si puterea lumésca a papei din Rom'a, a resturnatu, va sa dica, unu regatu, care ocrotea si scutea obscurantismulu.

In loculu acestui tronu condamnatu de tota lumea se cladesce celu alu Italiei, carea dupa multe sbuciumari secularie si-a ajunsu odata unitatea sea.

In vecinlata acestui regatu consolidatu, celu alu Spaniei se chinue spre a-si ajunge odata stabilitatea. Dupa multe cercari in tote partile si dupa ce a aprinsu resbelulu intre Franci'a si Prussi'a, Spani'a si a gasitu in principele A m a d e u , alu doilea fiu a lui Victoru Emanuelu, unu rege. O parte din spanioli insa a pregatitu o intimpinare din cele mai funeste noului rege, ucidiendu pre generalulu Prim, pre acelu despre cere se dice ca era celu dintai barbatu de statu in Spani'a, si despre carele se mai dice, ca era sa fia radimulu junelui rege. Nou'a dinastia in Spani'a are o problema grea de deslegatu, si e intrebarea deca cas'a Savoia va fi asi'a de norocosa la consolidarea statulu spaniolu cum a fostu de norocosa la consolidarea celu piemontezu si in fine la realizarea unitatiiei italiene.

In coltulu Europei de mediadi-resaritu nu suntu eveneminte asi'a marcate ca cele amintite pana aci. Cestiunea escata intre Constantinopole si Petersburg, pentru navigatiunea pre marea negra, dupa presemne, va fi deslegata fara sgomotu. Ceealalta cestiunea ventilata de ore cate organe, cestiunea romana, ducu astadi totu acele organe ca e terminata. Asi'a sa fia, dara schimbarea ministeriului in Romani'a si compusitiunea cea noua, dar si mai multu, ingriji-

rea cea mare ce o manifesteaza o parte insemnata a diuaristicii, ne face sa credemu ca inca nu s'a inceputu acea cestiune, ci exista numai o temere, cum a existatu la 1857, la 1859, la 1864 si la 1866. candu d. e. s'a suitu unu Hohenzollern pre tronulu romanescu. Tote miscarile Romaniei din anii citati au privitu afacerile ei intrne. Asi'a si acum. De aceea supositiunile cele multe ale diuariloru suntu gresite si suntemu in dreptu a crede ca — din acesta parte anului, celui nou nu i se va nasce vre-unu conflictu nou, fara pote la succederea unoru intrigi esterne, mana in mana cu imprudenti'a unoru barbati politici, cu putienu tactu politicu.

Unu lucru insemnatu a mai produsu acestu anu trecut, insemnatu in posibilele sele urmari mai multu decatu in esentialulu seu propria — acest'a e conferinti'a din Londonu. Care voru fi urmariile acestei'a, care ale celoru lalte cestiuni nascute in anulu trecut?

Responsulu e forte scurtu. A trecut mai bine de unu seculu si Europa nu s'a pututu omogenati in privinti'a pareriloru sele despre dreptu si detorintie. Poporele ei inca nu au doveditu ca suntu de plinu petranse de drepturile si datorintiele loru. Dova'da ni arata invederatu despotismulu si autocratismulu, pre unde s'a pututu sustiené si in celatorismulu unoru omeni, cari s'au folosita de ele spre a orbi si seduce popore.

Si aici jace responsulu: cunoșcerea drepturiloru si datorintieloru in adeveratulu sensu. Atunci despotii si insielatorii nu mai potu ave trecere, echilibrulu sociale nu se mai vatema si conferintiele diplomatice si resbelele sangerose voru fi inlocuite prin tratate industriale, prin espusetiuni de totu felulu si prin respectarea fratiasca a natiiiloru.

De amu fi asi'a de norocosi ca viitorulu sa le destepte pre popore si sa le puna in posesiunea acestor'a pre densele! Er'a cea vechia si deplorabila va inceta in mare inse si in partiala, si totu sufletulu se va bucura de o existintia tignita.

Dela resbelu.

In nordulu Franciei nu s'a intemplatu din 23, candu a fostu batalia la Hallue, nimic'a mai insemnatu.

Din depesiele prussiene cele pre pucinu consciintioase nu ne este cu putintia a scoțe starea cea adeverata cu privinti'a la batai'a acest'a. Impartestriile lui Mannteuffel despre numerulu inimiculu (60,000) s'a aretatu in urma de defectuosa seu de falsa, caci armata francesa intraga de nordu constatatore din 5 divisiuni, nu ajunge numerulu acest'a si la batai'a dela Amiens au luat parte numai 4 divisiuni francese. Asemenea se marginescu datele prussiene asup'a perderiloru armatei lui Mannteuffel la unu telegramu alu regelui la regina, dupa care corpulu alu 8 au perdutu 1 oficieru mortu si 28 raniti, dintre soldati 78 morti si 598 raniti. Din datele aceste inse nu potemu afla perderea intraga a nemiloru, de ore ce la lupt'a aceea au luat parte si corpulu I-iu intregu si despre perderea acestuiu corpulu s'a impartasitu inca nimic'a. Armata prussiana au fostu, de si cu pucinu, prevalenta celei francese si Mannteuffel credea pre inimicu cu 20—25,000 mai tare de cum a fostu.

Dupa retragerea armatei generalului Faidherbe intre fortaretiile Arras, Douai si Cambrai capetase armata acest'a sucursu noue din diferite orasie ale nordulu, precandu Lille se inarma cu energia mare spre aperare. Generalulu Faidherbe, a carui cartiru generalu se afla in 28. la Vitry, se decisu a incepe cu armata intarita de nou ofensiv'a.

In 3. l. c. se intalni la Bapaume cu inimiculu si lupt'a, care ingraba se incinse dura dela 8 ore antimeridiane pana la 8 ore postmeridiane, si in

care prussienii fara respinsi din tote positiunile loru. Datele prussiene despre lupt'a acest'a anuncia din contra o victoria a prussieniloru. La unu lucru potemu conchide cu siguritate din situatiunea schiatiata a starei referintieloru in nordu si adeca ca si aici se apropia decisiuniunea.

In sudulu Parisulu aflamu iera-si o strafomare forte interesanta a referintieloru militare si cu deosebire strategice. Aici sta principele Fredericu Carolu cu armata sea pre o estindere, care se prefige prin punctele Blois, Vendome, Chateaudun, Etampes, Gien, Briare si Orleans. Vis-a-vis cu elu sta armata generalului Chanzy la Le Mans, si la dealu pre Loire armata generalei Bourbonki la Nevers seu Bourges. La parere deci armata principelui Fr. Carolu se afla intr'o positiune de totu favorabile. Ea este in positiune a opone ataculu unei'a seu celei lalte armate francese cea mai mare parte a poteriloru sele si a amagi pre cealalta parte prin poteri mai mici. Asi'a ea este in stare a tiené in siacu doue armate, care ambe i suntu egale in privinti'a poteriloru. Si in fapta positiunea acest'a e cea mai buna, dintre care si-a potutu alege in impregiurariile impartesite. Inse se nu ne insialamu din asta cauza despre preferintiele acestei positiuni. Mai nainte de tote trebe sa amintimu, ca principele Fr. Carolu a fostu silitu prin o perdere strategica a lua positiunea acest'a.

Dupa reocuparea Orleanulu din 4 Decembre, urmara intalnirile din 7 pana 10 Dec. la puncte, care jacu in periferi'a estinderei de fatia a armatei. Asi'a dara armata n'a inaintatu dupa aceste lupte, despre care se afirma ca au fostu favorabile, nici catu e mai pucinu. Ce au folositu deci aceste lupte? Au dora an deschisu armatei nemtiesci drumulu spre Tours seu Anger? din ce cauza nu inainteza pre drumulu, care ie deschisu? Seu deca are de cugetu a darem armata inamica, cum de nu pleca principele Fr. Carolu spre Le Mans unde se afla de facia armata lui Chanzy? Strategia francesa le-a facutu tocm'a ambe imposibile, luptele si victoriele dela Beaugency, Meung si Marchenoir au fostu fara de folosu, numai perderile care le au avutu armata nemtiesca remanu simtibile. Acesta victoria strategica a francesiloru, dupa cum se pote numi mesur'a generalului Chanzy, concentrandu-si armata la Le Mans, a dictatu principelui Fr. Carolu positiunea multu admirata. Armata francesa condusa de Chanzy a potutu dupa despartirea de a lui Bourbonki capeta sucursu insemnatu prin trupele din castrele dela Conlie, unu asemenea sucursu potu capeta armata lui Bourbonki din sudulu Franciei. Prin aceea despartire se amagira armata prussiana in privinti'a tarimei armatelor inamice.

Dupa date englese armata lui Bourbonki sa fia cam de 100,000—120,000, a lui Chanzy de 120,000 pana la 150,000. Deca abstragemu din aceste numere, 30 procentu, voru cam fi fia-care armata egale celei nemtiesci. Prin atacuri combinate s'aru potea deci astepta ore care rezultate. De ore ce se asigura din parte unoru barbati demni de credicmentu, ca proviantulu, in Parisu inca nu se apropia de fine, nu aru insemna nici o nereusire vre-unei operatiuni, dupa cum s'a descrisu mai susu, nimicirea totala a Franciei.

Pe st'a 26 Decembre.

(† Scire trista.) In ajunulu ss. serbatori a Nascerei Domnulu s'a immormentatu aici in momentii civili P. Ioanu Dumbrava, capelanu de oste si fostu parochu in Brasiovulu-vechiu. Morbulu de care a patimitu a fostu fistula.

Fiai tierin'a usiora!

